

Les sortides professionals dels geògrafs. El cas de la UAB

Carme Miralles i Guasch*

Résumé / Abstract / Resumen / Resum

Dans le but de vérifier dans quelles activités laborales s'affirme aujourd'hui le métier de géographe, il a semblé convenable de mener une recherche sur le travail des anciens étudiants du Département de Géographie de l'Université Autonome de Barcelone ayant obtenu leur licence entre 1978 et 1989. La conclusion primordiale est que l'orientation professionnelle change dès 1985, l'enseignement n'étant plus l'occupation prioritaire tandis que d'autres activités dans l'administration publique ou dans les entreprises privées prennent la relève. Ce changement coïncide avec l'augmentation des difficultés d'accès à l'enseignement et une plus grande facilité de trouver du travail dans d'autres secteurs d'activité.

* * *

In an attempt to discover where and in what kinds of jobs geographers are working, a modest research project was carried out to trace the professional activity of the UAB Department of Geography graduates (morning students were graduated between 1978 and 1989). The main conclusion is that there is a definite change in careers from 1985 onwards, when teaching ceases to be the main job outlet and is replaced by employment in public administration or in private enterprise, as a result not only of the difficulty in finding jobs in teaching but also in the greater acceptance of geography graduates in other fields.

* * *

En l'intent d'esbrinar on i en quines activitats laborals el geògraf es va consolidant, ha semblat oportú endegar una petita recerca sobre l'ocupació que tenen els llicenciats de diürn del Departament de Geografia de la UAB que van acabar entre 1978 i 1989. La conclusió d'aquesta recerca és que

* Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.

l'orientació professional dels llicenciats canvia a partir de 1985, quan l'ensenyament deixa de ser l'ocupació majoritària per deixar pas a altres activitats dins l'Administració o en l'esfera de l'empresa privada. Canvi que és propiciat per la coincidència entre la dificultat d'accés a l'ensenyament i una major facilitat d'entrada cap a d'altres sectors d'activitat.

* * *

En el intento de conocer dónde y en qué actividades laborales se va consolidando el geógrafo, ha parecido oportuno iniciar una pequeña investigación sobre el empleo de los licenciados de diurno del Departamento de Geografía de la UAB que finalizaron entre 1978 y 1989. La conclusión es que la orientación profesional de los licenciados cambia a partir de 1985, cuando la enseñanza deja de ser el empleo mayoritario para dejar paso a otras actividades en la Administración o en la esfera de la empresa privada. Cambio que viene propiciado por la coincidencia entre la dificultad de acceso a la enseñanza y una mayor facilidad de entrada en otros sectores de actividad.

En l'intent d'esbrinar on i en quines activitats laborals el geògraf es va consolidant, ha semblat important endegar una petita recerca sobre l'ocupació que tenen actualment¹ els llicenciats del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona. La investigació s'ha centrat en les dotze promocions que han sorgit des dels primers llicenciats, curs 1977/1978, fins als que van obtenir el títol el 1988/1989. Només s'han consultat els llicenciats de diürn, ja que l'orientació professional dels de nocturn, en molts casos, és determinada per una activitat laboral consolidada prèvia a la llicenciatura. La informació s'ha obtingut a partir d'entrevistes personals o per telèfon als propis llicenciats, que en molts casos han pogut informar també sobre companys del propi curs.

El total de llicenciats en geografia a diürn al llarg d'aquests dotze anys és de 205, amb una mitjana de 17 persones per curs, encara que el nombre de llicenciats per cursos varia entre un màxim de 28 llicenciats el curs 1981/1982 i un mínim de 8 el curs 1985/1986 (taula 1). Només en vuit casos (concentrats en les primeres sis promocions), que representen el 3,9% del total, no s'ha pogut obtenir cap tipus d'informació; de la resta, 188 llicenciats tenen feina i 9, el 4,4% del total, no treballen, encara que bona part no són aturats: alguns són inclosos com a no actius (mestresses de casa, malalts, etc.), altres (el 44,4% dels que no tenen feina) són llicenciats recents (del curs 1988/1989), que han prolongat els anys d'estudi amb beques a l'estranger o amb cursos de postgrau.

1. La recerca s'ha desenvolupat durant el mes de juny de 1991.

TAULA 1

Evolució i situació laboral dels llicenciats en Geografia a la UAB

Any llicenciatura	Total llicenciats	Llicenciats amb treball	Llicenciats sense treball	No se sap
1977/1978	20	17	1	2
1978/1979	16	14	0	2
1979/1980	17	15	1	1
1980/1981	22	21	0	1
1981/1982	28	26	1	1
1982/1983	10	9	0	1
1983/1984	14	14	0	0
1984/1985	17	16	1	0
1985/1986	8	8	0	0
1986/1987	14	14	0	0
1987/1988	15	14	1	0
1988/1989	24	20	4	0
Total	205	188	9	8

Font: elaboració pròpia

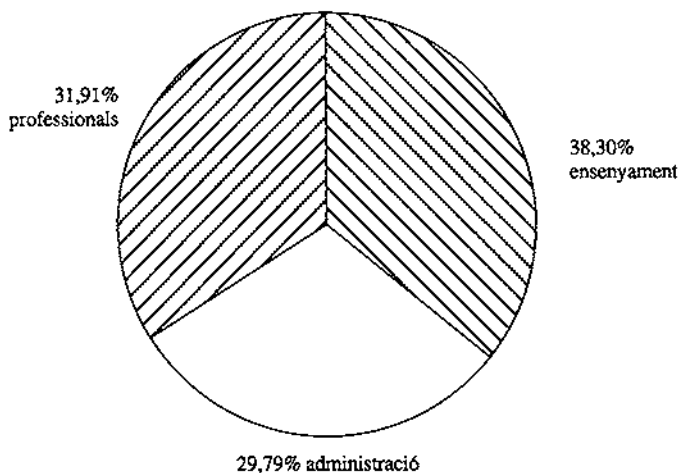
Els llicenciats amb feina s'han dividit segons l'ocupació en tres grans grups: els ensenyants (de tots els nivells), els que desenvolupen la seva tasca professional a l'Administració pública i els que tenen una activitat com a professional per compte propi o d'altri a l'empresa privada. Tal com es veu al gràfic 1, l'orientació professional dels llicenciats cap aquestes tres branques d'activitat és bastant similar, encara que l'ensenyament sigui l'activitat que concentra més nombre de llicenciats.

Dins del grup de llicenciats que es dediquen a l'ensenyament, tal com es pot veure a la taula 2, hi ha una progressiva reducció dels llicenciats ensenyants a partir del curs 1984/1985, sobretot en els nivells de primària i de secundària. Cal subratllar que des d'aquest mateix any no hi ha ningú que entri a l'ensenyament secundari. Segons el nivell educatiu on exerceixen, es pot dir que un 26,4% dels llicenciats ensenyants són mestres d'EGB, un 36,1% són professors de BUP o FP, un 29,2% són professors universitaris o becaris FPI, i un 8,3% són ensenyants d'altres matèries, com ara professors de llengües estrangeres fora de l'ensenyament reglat, d'educació d'adults o d'escoles especials.

Dels llicenciats que treballen a l'Administració pública s'han distingit aquells que hi treballen com a geògrafs² d'aquells que fan altres tasques (normalment d'adminis-

2. Aquesta divisió s'ha fet a partir de la descripció que els llicenciats feien de la pròpia activitat professional.

Gràfic I. Orientació professional dels llicenciats

Font: elaboració pròpia

TAULA 2

Evolució dels llicenciats ensenyants per nivells

Any llicenciatura	Llicenciats ensenyants	Mestre EGB	Professor BUP/FP	Professor universitat becaris FPI	Altres
1977/1978	7	2	4	1	0
1978/1979	9	3	6	0	0
1979/1980	7	0	4	2	1
1980/1981	9	3	2	3	1
1981/1982	11	3	5	2	1
1982/1983	4	2	2	0	0
1983/1984	5	1	2	1	1
1984/1985	5	0	0	4	1
1985/1986	2	0	0	2	0
1986/1987	3	0	0	3	0
1987/1988	6	4	0	2	0
1988/1989	4	1	0	2	1
Total	72	19	25	22	6

Font: elaboració pròpia

tració) (taula 3). El 75,0% dels llicenciats que treballen a l'Administració fan una tasca de geògrafs, és a dir 42 persones de les 56 que hi treballen. L'Administració que acull més geògrafs és la local seguida de l'autonòmica (taula 4). Més concretament es troben geògrafs al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, al Departament de Finances, al Departament de Cultura, a la Direcció General de Medi Natural, al Servei de Joventut, a la Conselleria de Medi Ambient, a l'Institut Cartogràfic, en consells comarcals, a la Diputació de Barcelona, a l'Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, al Centre d'Estudis Demogràfics, als ajuntaments de Barcelona, Girona i Sant Cugat, a la Mancomunitat de Municipis de l'AMB, al COOB, al Patronat Municipal de Turisme, a les cambres agràries, al port de Barcelona, a l'administració del Govern andorrà i del Govern basc.

Finalment, dels llicenciats que treballen com a professionals, tant per compte propi o d'altri a l'empresa privada, també s'han distingit els que són professionals geògrafs d'aquells l'activitat professional dels quals no està vinculada a la pròpia llicenciatura (taula 5). En aquest cas, els que exerceixen una professió no vinculada a la geografia representen el 58,3% dels professionals. Sembla important esmentar en aquest últim grup la varietat de feines que exerceixen els geògrafs. Així doncs, es troben llicenciats que exerceixen com a professionals liberals en àmbits molt diversos: en editorials (cartografia, gerència, etc.), en empreses privades de consultoria o de cartografia, en

TAULA 3

Evolució dels llicenciats que treballen a l'Administració

Any llicenciatura	Llicenciats a l'Administració	Administració no geògraf	Administració de geògraf
1977/1978	5	2	3
1978/1979	2	0	2
1979/1980	3	2	1
1980/1981	5	0	5
1981/1982	7	1	6
1982/1983	4	3	1
1983/1984	5	3	2
1984/1985	7	1	6
1985/1986	2	0	2
1986/1987	3	2	1
1987/1988	5	0	5
1988/1989	8	0	8
Total	56	14	42

Font: elaboració pròpia

TAULA 4

Administració que acull els geògrafs

Any licenciatura	Administració local	Administració autonòmica	Administració estatal	Altres
1977/1978	1	2	0	0
1978/1979	1	1	0	0
1979/1980	0	0	0	1
1980/1981	3	1	0	1
1981/1982	3	3	0	0
1982/1983	0	1	0	0
1983/1984	0	2	0	0
1984/1985	4	2	0	0
1985/1986	0	2	0	0
1986/1987	0	1	0	0
1987/1988	4	1	0	0
1988/1989	1	0	2	5
Total	17	16	2	7

Font: elaboració pròpia

TAULA 5

Evolució dels licenciatos que desenvolupen tasques per compte propi o d'altri

Any licenciatura	Professionals	Professionals geògrafs	Professionals no geògrafs
1977/1978	5	2	3
1978/1979	3	0	3
1979/1980	5	1	4
1980/1981	7	3	4
1981/1982	8	4	4
1982/1983	1	1	0
1983/1984	4	3	1
1984/1985	4	2	2
1985/1986	4	0	4
1986/1987	8	3	5
1987/1988	3	2	1
1988/1989	8	4	4
Total	60	25	35

Font: elaboració pròpia

el món del turisme com a guies o en agències de viatge. I també hi ha llicenciats la tasca professional dels quals no està vinculada directament amb la llicenciatura, com ara bombers, pagesos, secretàries, gerents, informàtics, relacions públiques, ATS, etc.

En definitiva, es pot dir que a partir de l'any 1985 s'observa un canvi de tendència en les sortides professionals dels geògrafs en el sentit que l'ensenyament deixa de ser la sortida professional majoritària per deixar pas a altres activitats dins la pròpia Administració o en l'esfera privada. Aquest canvi és propiciat per una doble causa: en primer lloc, l'accés a l'ensenyament no universitari esdevé molt difícil a causa dels pocs llocs vacants i de la gran quantitat de llicenciats (sobretot d'història) que pretenen accedir-hi; en segon lloc, l'Administració autonòmica requereix un nombre important de tècnics, alguns dels quals són geògrafs, i alhora el geògraf va ampliant les seves tasques professionals i es va fent més conegut dins del món laboral. Això fa que, de manera progressiva, es vagi ampliant el mercat de treball, tant en nous llocs, com en noves activitats.

Tot plegat confirma, en bona part, el que diagnostica R.J. Johnston³, sobre l'evolució professional dels geògrafs britànics. Per a aquest autor, fins fa ben poc, el mercat de treball a Gran Bretanya havia restringit la necessitat del professional geògraf a l'ensenyament. Només de forma recent, el geògraf ha anat creant un nou espai propi dins el món laboral més enllà de l'àmbit educatiu. En aquest procés d'ampliació, però, cal remarcar una diferència notable entre el geògraf i altres professionals. Els geògrafs, com a professionals, no han sorgit tant d'uniques necessitats específiques creades per la societat, sinó que l'ampliació del seu àmbit laboral s'ha esdevingut a partir de les múltiples activitats que són capaços de desenvolupar en diferents camps, gràcies, sobretot, a la instrucció acadèmica interdisciplinària. És, doncs, per aquest caràcter innovatiu que comporta l'ampliació de la professionalitat del geògraf i per la seva peculiaritat en la forma de fer-ho que es fa necessari (i quasi imprescindible), ara més que mai, saber on treballen i quines feines realitzen actualment els llicenciats en geografia.

3. JOHNSTON, R.J. (1987), *Geographers into employment: an analysis of the careers of 1980 graduates*, Council of British Geographers.